

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VIII.20.536/2019/10. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

. Gyarmathy Judit előadó bíró

. Csesznok Judit Anna bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. rendű
V. rendű
VI. rendű
VII. rendű

A felperesek képviselője:

Sipos Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Sipos Balázs Tihamér ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

Földes és Társa Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Földes Tamás ügyvéd)

Az alperesi beavatkozó:

alperesi beavatkozó

Az alperesi beavatkozó képviselője:

. dr. Horváth Ferenc ügyvéd

A per tárgya: kártérítés és sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék 1.Pf. 21.348/2018/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

árdai Járásbíróság 7.P.20.347/2016/28.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperesek hozzátartozóját 2014. április 25-én az alperes telephelyén ért – és a halálát okozó – baleset miatt az I., II., III., IV., V., VI. és VII. rendű felperesnél bekövetkezett károkért és sérelemdíjért az alperest 100%-os felelősség terheli.

A kártérítés, illetve sérelemdíj összegének megállapítása iránt a Kúria az iratokat megküldi az elsőfokú bíróságnak.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., II., III., IV., V., VI. és VII. rendű felperesnek személyenként 31.750 (harmincegy-hétszázötven) forint együttes másodfokú és

felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak külön felhívásra 24.000 (huszonnégyezer) forint fellebbezési és 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi az alperesi beavatkozót, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., II., III., IV., V., VI. és VII. rendű felperesnek személyenként 31.750 (harmincegy-hétszázötven) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes az elhunyt P.F. (a továbbiakban: a felperesek hozzátartozója) házastársa, a II. rendű, III. rendű, IV. rendű és V. rendű felperesek a gyermekei, a VI. rendű felperes az édesanyja, a VII. rendű felperes a testvére.
- [2] A felperesek hozzátartozója 2013. szeptember 1-től a H. Kft. (a továbbiakban: Kft.) munkáltató munkavállalója volt, egyéb takarító és kisegítő munkakörben. A Kft. vezetője és egyben tulajdonosa B.M. (a továbbiakban: Kft. tulajdonosa).
- [3] Az alperes 2014-ben a telephelyén technológiai fejlesztést végzett az élőállat függesztő épületben, a kopasztó csarnokban. Az új technológiai berendezések beépítése szükségessé tette az épület átalakítását is, amely munkálatok egy részének kivitelezésével a Kft.-t bízta meg. Ennek keretében az alperes és a Kft. között 2014. április 1-jén vállalkozási szerződés jött létre, annak tárgya „Élőállat függesztő épületben tartópillér és 2 db 4 m-es gerenda kiváltása acélgerendára.” Rögzítették, hogy az alperes mint megrendelő megbízottja Szurkos József műszaki igazgató (a továbbiakban: az alperes műszaki igazgatója).
- [4] Az alperes és a Kft. 2014. április 10-én a vállalkozási szerződést kiegészítő megállapodást kötöttek, amelynek értelmében a vállalkozási szerződésben foglalt feladathoz kapcsolódó egyéb bontási feladatokat és pótmunkákat is el kellett a Kft.-nek végeznie.
- [5] A Kft. tulajdonosa vezetésével és 9 fő munkavállalóval 2014. április 2-án kezdte meg a munkálatokat. Az alperes műszaki igazgatója feladatként jelölte meg a csarnokban található válaszfalak bontását, amely feladatot a Kft. alkalmazottai 2014. április 23-án fejeztek be. Ezután a csarnoknak ezen a részén két napon keresztül munkavégzés a Kft. munkavállalói részéről nem folyt.
- [6] A Kft. négy munkavállalója: a felperesek hozzátartozója és három kollégája segéd munkásként a Kft. tulajdonosától 2014. április 25-én arra kaptak utasítást, hogy a csarnokban véssenek ki egy tisztító aknát. Az elvégzendő munka megjelölését követően a Kft. tulajdonosa a munkaterületről távozott.
- [7] Délután, körülbelül 16:00 óra körüli időpontban az alperes műszaki igazgatója megjelent a csarnokban, és az akna kialakításán dolgozó négy munkásnak új feladatot adott: őket arra utasította, hogy a korábban elbontott válaszfal falvégi síkjából kiálló kézi falazó elemeket és csöveket távolítsák el. Mivel ebben az időpontban a Kft. tulajdonosa még nem érkezett vissza a munkaterületre, ezért az alperes műszaki igazgatója telefonon tájékoztatta őt arról, hogy milyen feladatot adott a munkásainak. Az alperes műszaki igazgatója utasítását követően a falvésést P.Z. és a felperesek hozzátartozója egy-egy vésőgéppel végezte, és amikor a véséssel elérték a mennyezeti szintet, leadták az egyik munkagépet az állványról, és a másik gépet közösen tartva vésték le az utolsó fal elemet. Ekkor azonban a felettük lévő kb. 10 tonna súlyú vasbeton födém elem lecsapódott, és a közben összeroppanó állványról lesodorta a felperesek hozzátartozóját, aki a leszakadt elem és a törmelék alá került, és a helyszínen életét veszítette.
- [8] A bontási munka végzése alatt megjelent a helyszínen a Kft. tulajdonosa, aki látta, hogy a

munkavállalói milyen munkát végeznek, amit tudomásul vett.

- [9] A vállalkozási szerződés megkötésekor az alperes nem rendelkezett az épület eredeti tervdokumentációjával és olyan alaprajzzal sem, amelyből az épület tartószerkezeti kialakítása megbízhatóan megállapítható lett volna. Ugyancsak nem rendelkezett az időközben elvégzett átalakításokról pontos építészeti alaprajzokkal.
- [10] A Kft. a vállalkozási szerződés alapján bontási terv, valamint engedély nélkül végeztette el a munkavállalókkal a munkálatokat.
- [11] A balesettel kapcsolatban a munkavédelmi felügyelősége munkavédelmi eljárást indított, amelynek során munkabaleseti jegyzőkönyv készült. Az a balesethez vezető okként azt jelölte meg, hogy a munka elrendelése előtt a munkát elrendelő személy nem győződött meg arról, hogy biztosítottak-e a balesetmentes munkavégzés feltételei, a munkavállalók pedig a rendelkezésükre álló információ és látvány alapján nem észlelheték a veszélyt.
- [12] A büntetőeljárás során a Kisvárdai Járásbíróság ítéltében az alperes műszaki igazgatójának és a Kft. tulajdonosának a bűnösségét állapította meg foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségében. A Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletében az alperes műszaki igazgatóját a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétsége miatt emelt vád alól felmentette, a Kft. tulajdonosának a büntetését enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint az alperes műszaki igazgatójának terhére foglalkozási szabályok megszegése nem róható, továbbá a szakértők szakvéleménye alapján a bontási tevékenység bontási engedély nélkül elvégezhető volt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [13] A hozzátartozó elvesztésével összefüggésben keresetükben az I. rendű felperes vagyoni kártérítés és sérelemdíj, a II-VII. rendű felperesek sérelemdíj megfizetésére kérték az alperest kötelezni.
- [14] Az alperes kártérítési felelősségét arra alapították, hogy a telephelyén végzendő bontási munkálatokra a jogszabályokban meghatározott bontási engedély beszerzéséről – holott az szükséges lett volna – nem gondoskodott, ilyet a kivitelező Kft. számára nem tudott átadni. Álláspontjuk szerint az építőipari kivitelezési tevékenység megkezdéséhez és folytatásához szükséges hatósági engedélyek megszerzése, szerződések megkötése az alperes feladata volt, a bontási tevékenységet pedig csak bontási engedély birtokában lehetett volna végezni. Hivatkoztak arra, hogy az alperes mint munkáltató azért köteles kártérítés fizetésére, mert az alkalmazásában álló műszaki igazgató utasította közvetlenül a felperesek hozzátartozóját és munkatársait arra, hogy a falvégi síkból kiálló kézi falazóelemeket és csöveket távolítsák el, és a több tonnás vasbeton födémszakasz ennek következtében zuhant a felperesek hozzátartozójára, aki az életét vesztette.
- [15] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, vitatta annak jogalapját és összecszerűségét is.
- [16] Előadta, hogy a felperesek hozzátartozója nem az alperes, hanem a Kft. alkalmazásában állt, és mivel megítélése szerint a perbeli baleset üzemi balesetnek minősül, ezért a munkáltatót objektív kártérítési felelősség alapján teljes kártérítési felelősség terheli. Álláspontja szerint az alperest és műszaki igazgatóját a perbeli baleset tekintetében felelősség nem terheli, mivel a perbeli kivitelezési és bontási tevékenység szakszerűségéért és biztonságos elvégzéséért, annak során a munkavédelmi, balesetvédelmi előírások és a bontási tevékenység szabályszerűségének a betartásáért a kivitelező vállalkozó, a Kft. felelt, amely felelősség nem terhelhető az alperesre.
- [17] Az alperesi beavatkozó ellenkérelmében szintén a kereset elutasítását kérte, vitatta annak jogalapját és összecszerűségét is. Csatlakozott az alperes érdemi ellenkérelméhez és az általa megtett nyilatkozatokhoz.

Az elsőfokú közbenső ítélet és másodfokú ítélet

- [18] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a felperesek hozzátartozóját 2014. április 25-én az alperes telephelyén ért – és a halálát okozó – baleset miatt az I-VII. rendű felperesek által érvényesített kár megtérítése az alperest 50%-ban terheli.
- [19] Indokolása szerint az alperes és a Kft. között a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:252. §-ában meghatározott kivitelezési szerződés jött létre.
- [20] A Ptk. 6:519. §-ára és 6:540. § (1) bekezdésére utalással kifejtette, hogy a felpereseket terhelte az alperes és munkavállalója károkozó magatartásának, a bekövetkezett kárnak és az ok-okozati összefüggés fennállásának a bizonyítása. Utalt arra, hogy az alperes a felelősségét azzal tudja kimenteni, ha a bizonyítja, hogy a károkozás nem volt jogellenes, vagy az alperes alkalmazottjának a magatartása nem volt felróható.
- [21] A meghallgatott tanúk vallomása alapján azt állapította meg, hogy a balesetet előidéző bontási munkálatok végzésére az alperes műszaki igazgatója – a Kft. tulajdonosának távollétében – adott közvetlen utasítást a Kft. négy, a bontási munkálatokkal kapcsolatban szakértelemmel nem rendelkező munkavállalója, köztük a felperesek hozzátartozója számára. Álláspontja szerint a munkavállalók szakismeret és szakértelem hiányában az utasítás szakszerű vagy szakszerűtlen voltát nem tudták megítélni, és tőlük nem volt elvárható annak a felismerése, hogy a bontási munka bármelyikük személyét vagy életét veszélyezteti. Mindebből – érvelése szerint – az következik, hogy az alperes műszaki igazgatója szakszerűtlen és a bontásban részt vevő személyek biztonságát veszélyeztető utasítására végezte el a Kft. négy munkavállalója a bontási munkálatot, amelynek következtében a baleset bekövetkezett, és a felperesek hozzátartozója elhalálozott. Mindezekre figyelemmel az alperes mint munkáltató kártérítési felelősségét megállapította.
- [22] Utalt arra, hogy a büntetőeljárásban az alperes műszaki igazgatójának a felmentésére arra hivatkozással került sor, mert a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségének elkövetője csak foglalkozási szabály hatálya alatt álló személy lehet, a bontási engedély beszerzésére és a kivitelezői dokumentáció szolgáltatására vonatkozó rendelkezések azonban nem tekinthetők foglalkozási szabálynak.
- [23] Kiemelte, hogy az építőipari kivitelezési tevékenységről rendelkező 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ékr.) 7. § (1) bekezdése értelmében az építető alperes az építőipari kivitelezési tevékenység megkezdéséhez és folytatásához szükséges engedélyek jogosultja, és a (2) bekezdés szerint az építési beruházás előkészítése, lebonyolítása és szervezése során – egyebek mellett – az ő feladata az építőipari kivitelezési tevékenység megvalósításához szükséges hatósági engedélyek beszerzése, valamint a kivitelezési dokumentáció meglétéről való gondoskodás. Utalt arra is, hogy az Ékr. 3. § (1) bekezdés b) pontja alapján a kivitelezési szerződés megkötését követően a vállalkozó kivitelező viseli annak jogkövetkezményét, amely a tervdokumentáció olyan hiányosságából adódik, amelyet a vállalkozó kivitelezőnek a tőle elvárható szakmai gondosság mellett észlelnie kellett volna, de a szerződéskötést megelőzően nem jelzett. Kiemelte, hogy a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 45. § (1) bekezdés c) pontja és 1. számú mellékletének 1. pontja alapján szükséges volt a bontási engedély beszerzése.
- [24] A peradatok alapján megállapította, hogy az alperes mint építető a kivitelezési, bontási tevékenység megkezdéséhez és folytatásához szükséges engedélyeket nem szerezte be, bontási engedély és tervdokumentáció meglétéről nem gondoskodott, ami az Ékr. 22. § (1) bekezdés c) pontja alapján szükséges lett volna.
- [25] Megállapította továbbá, hogy az alperes munkáltató alkalmazottja, a műszaki igazgató közvetlenül adott utasítást a Kft. négy munkavállalója, köztük a felperesek hozzátartozója részére az érintett falszakaszon a halálos kimenetelű balesethez vezető bontási munkálatok befejezésére, amely magatartásával a bontási munkálatokat végzők testi épségét, életét is közvetlen veszélynek tette ki. Kiemelte, hogy a Kft. négy munkavállalója az alperes műszaki igazgatóját utasítás adásra

feljogosítottak tarthatta, ezért az életszerűség szabályai szerint számukra utasítást jelentett az a kijelentése, amely szerint a falban lévő maradékokat el kell bontani.

- [26] A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt állapította meg, hogy az utasítás kiadásakor a Kft. tulajdonosa nem tartózkodott a helyszínen, így nem ellenőrizhette és nem tekinthette meg a munkaterületet, ahol a munkát a Kft. munkavállalóinak el kellett végeznie, ugyanakkor ők a bontási munkálattal kapcsolatos, a biztonságos munkavégzéshez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekkel nem rendelkeztek, a munka végzéséhez szükséges munkavédelmi oktatást nem kaptak.
- [27] Kifejtette, hogy mindezek alapján a felperesek hozzátartozója halálos balesetében számos – az alperes mulasztásán, illetőleg tevélegességén kívül eső – munkavédelmi mulasztás is közrehatott, és ebben a munkavállalók helyszíni irányításának hiánya, a szakmunka feltételeinek nem megfelelő kialakítása, az ellenőrzések elmulasztása is szerepet játszott; a halálos balesethez szabálytalanságok sorozata vezetett. Azt is hozzátette, hogy az alkalmilag összeállt négy munkavállaló az elvégzendő feladathoz nem értett, és a munkafolyamat elvégzése során szakmai felkészültséggel bíró irányítójuk sem volt.
- [28] Mindezekből következően álláspontja szerint az alperest mint építtetőt kártérítési felelősség terheli a felperesek hozzátartozóját ért balesetért, egyrészt azért, mert a kivitelezési tevékenység megkezdéséhez és folytatásához szükséges engedélyeket nem szerezte be, kivitelezési dokumentáció meglétéről nem gondoskodott, másrészt pedig azért, mert az alperes műszaki igazgatója közvetlenül adott utasítást a bontási munkálatok elvégzésére a négy munkavállalónak. Az alperes mint építtető kártérítési felelősségét közbenső ítéletben, 50%-os mértékben állapította meg.
- [29] A felperesek és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította.
- [30] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette és pontosította. Azt állapította meg, hogy a bontási munkák helyszínén megjelent Kft. tulajdonosa a munkavállalók által végzett munkát látta és tudomásul vette. Kirekesztette a tényállásból azt, hogy az alperes műszaki igazgatója a Kft. munkavállalóinak, köztük a felperesek hozzátartozójának utasítást adott, hogy a korábban elbontott válaszfal falvégi síkjából kiálló kézi falazóelemeket és csöveket távolítsák el. Ezzel ellentétben a meghallgatott tanúk vallomása alapján nem látta kétséget kizáró módon bizonyítottanak azt, hogy az alperes műszaki igazgatója a Kft. munkavállalóinak konkrét utasítást adott volna a munkavégzésre. Azt megállapíthatónak találta, hogy az alperes műszaki igazgatója jelezte az ott dolgozóknak, hogy milyen munkát kell még elvégezni, valamint, hogy a munkavállalók ezt részéről kiadott utasításnak tekintették, azt azonban nem, hogy ez valóban az alperesnek a munka elvégzésére, annak módjára, megszervezésére vonatkozó utasítása lett volna. A tanúvallomások alapján azt állapította meg, hogy a Kft. munkavállalóinak nem volt arról tudomásuk, hogy az alperes műszaki igazgatója milyen minőségben tartózkodik a munkaterületen, és korábban nekik munkavégzésre utasítást nem adott.
- [31] Kifejtette, hogy az így kiegészített és pontosított tényállás helyes, azt ítélezése alapjául elfogadta; a felhívott jogszabályok körét helyesnek, de az abból levont jogkövetkeztetést tévesnek találta.
- [32] Utalt arra, hogy az alperes alappal hivatkozott arra, hogy a perbeli kivitelezési munkához bontási engedélyt nem kellett beszereznie, így annak elmaradása nem tekinthető az alperes részéről mulasztásnak. A tervdokumentáció hiányával kapcsolatban utalt az Ékr. 3. § (1) bekezdés b) pontjára, amely szerint a kivitelezési szerződés megkötését követően a vállalkozó kivitelező viseli annak jogkövetkezményét, amely a tervdokumentáció olyan hiányosságából adódik, amelyet a vállalkozó kivitelezőnek a tőle elvárható szakmai gondosság mellett észlelnie kellett volna, de a szerződéskötést megelőzően nem jelzett, így ha a Kft.-nek az elvégzendő munkához a tervdokumentációra szükséges volt, jeleznie kellett volna az alperesnek, és anélkül a munkát nem kezdhette volna meg.
- [33] Kiemelte továbbá, hogy ha bizonyított lett volna az, hogy az alperes műszaki igazgatója a Kft. munkavállalóinak a balesethez vezető munkavégzésre utasítást adott, a Kft. tulajdonosa mint a

vállalkozó képviselője, köteles lett volna azt megtagadni a Ptk. 6:240. § (2) bekezdése alapján.

- [34] Mindezekre tekintettel érvelése szerint az alperes részéről nem volt megállapítható olyan magatartás vagy mulasztás, amely esetében a felróhatóság vizsgálható lenne, továbbá hiányzott emellett az alperes bármilyen magatartása vagy mulasztása és a felperesek kára közötti közvetlen okozati összefüggés. Ezzel összefüggésben utalt arra, hogy a munkavállalók tekintetében utasítási joggal rendelkező Kft. tulajdonosa a baleset bekövetkezte előtt visszaérkezett a munkavégzés helyszínére, látta, hogy a munkavállalók milyen munkát és milyen módon végeznek, ezáltal kellő körültekintés mellett lehetősége lett volna azt leállítani, azaz az oksági láncolatba beavatkozni. Megítélése szerint ezért az okozati összefüggés még abban az esetben sem lett volna megállapítható, ha az alperes károkozó magatartása egyébként bizonyított lett volna. Mindebből következően – érvelt – a kártérítési felelősség két eleme, a jogellenes magatartás és az okozati összefüggés hiánya kizárja az alperes kártérítési felelősségének a megállapítását.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [35] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben – tartalmilag – kérték annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének megváltoztatását akként, hogy a perbeli balesettel összefüggésben a felperesek által érvényesített kár és sérelemdíj megtérítése az alperest 100%-ban terheli.
- [36] Megsértett jogszabályhelyként jelölték meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 166. § (1) bekezdését, 195. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, a Ptk. 1:4. § (1) bekezdését, 6:243. §-át, 6:519. §-át, 6:521. §-át, 6:540. § (1) bekezdését, továbbá a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 40. § (2) bekezdését.
- [37] Hivatkozásuk szerint a másodfokú bíróság nyilvánvalóan okszerűtlenül mérlegelt, a rendelkezésére álló tényekkel ellentétes indokolást adott a tanúvallomások vonatkozásában, amikor mellőzte a tényállásból azt a megállapítást, hogy az alperes műszaki igazgatója utasította a felperesek hozzátartozóját és társait a fal bontására; ebben a körben részletesen idézték a tanúvallomásokat.
- [38] Álláspontjuk szerint téves és a meghallgatott tanúk vallomásaival ellentétes a másodfokú bíróság ítéletének azon megállapítása, hogy az alperes műszaki igazgatója korábban nem adott utasítást a Kft. munkavállalóinak. Okfejtésük szerint pedig tény az, hogy a baleset napján az alperes műszaki igazgatója adott utasítást a felperesek hozzátartozója és munkatársai részére a fal további bontására, amelynek következtében az alátámasztását elvesztő vasbetonfödém leszakadt. Kifejtették, hogy a másodfokú bíróság önellentmondóan és kirívóan okszerűtlenül mérlegelt, amikor egyfelől azt állapította meg, hogy az alperes műszaki igazgatója jelezte a felperesek hozzátartozójának és három munkatársának, hogy milyen (bontási) munkát kell még elvégezni, és a munkások „ezt a részéről kiadott utasításnak tekintették”; másfelől azt állapította meg, hogy a műszaki igazgató látta, hogy „a munkások ezt nem fogták fel a munka elvégzésére vonatkozó konkrét utasításnak”.
- [39] Utaltak arra, hogy a büntető ítéletből kitűnik, hogy az alperes műszaki igazgatója gépészmérnök végzettségű, a felperesek hozzátartozója pedig takarító és segédmunkás volt, általános iskolát végzett, egyszerű, kétkézi munkás. Kifejtették, hogy ha a felperesek hozzátartozójának és munkatársainak egy „nadrágos” főnök azt mondta, hogy a kiálló falcsonkokat el kell távolítani, akkor számukra ez utasítás volt akkor is, ha az alperes műszaki igazgatójának nem volt joga a Kft. munkásait közvetlenül utasítani.
- [40] Hivatkozásuk szerint az alperes műszaki igazgatója az utasítás kiadásakor nem úgy járt el, ahogy az tőle az adott helyzetben általában elvárható volt. Szerintük arra gépészmérnökként is gondolnia kellett volna, hogy ha a mennyezet tartófalából a kiálló csonkokat kivésik, akkor az oldalfal folytonossága megszakad, tartóereje meggyengül és a mennyezet leomolhat. Álláspontjuk szerint ezt ugyan nem látta előre, de látnia kellett volna, épp ezért nem lett volna szabad utasítást adnia a falazat megbontására, ebből következően felróhatóan járt el.

- [41] Hivatkoztak arra is, hogy mivel a munkaterületen dolgozó valamennyi vállalkozóval megkötött szerződések együttes rendszerét tekintve került az alperes abba a helyzetbe, hogy a beruházást meg tudja valósítani, ebből következően a Ptk. 6:234. §-ának és az Mvt. 40. § (2) bekezdésének az alkalmazásával valamennyi vállalkozó, és valamennyi, az adott projekten dolgozó munkavállaló tekintetében az alperest úgy kell tekinteni, hogy ő a munka irányítója, szervezője, a munka ellenőrzésére jogosult szerv, és egységes munkavédelmi irányítást lett volna köteles megvalósítani. Szerintük ebből az is következik, hogy az alperes valamennyi szerződött vállalkozó adott projekten munkát végző munkavállalója vonatkozásában munkáltatónak minősül.
- [42] Utaltak arra, hogy a Ptk. 6:519. § és 6:540. § (1) bekezdése alkalmazásával a munkakörében eljáró műszaki igazgató felróhatósága megalapozza az alperes kártérítési felelősségét, és kiemelték, hogy a Kft. és az alperes közötti vállalkozási szerződésben az alperes részéről kapcsolattartóként az alperes műszaki igazgatóját jelölték meg.
- [43] Hivatkoztak arra, hogy a közösen okozott kár esetén a károsult bármelyik károkozótól követelheti a teljes kár megtérítését. A kármegosztás szabályával kapcsolatban utaltak arra, hogy annak csak a károsult közrehatása esetén van helye, és ebben a perben nincs adat arra, hogy a felperesek hozzátartozója a balesetben közrehatott volna, így az alperes kártérítési felelőssége fennállása esetén álláspontjuk szerint a teljes kárért felel.
- [44] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, arra hivatkozással, hogy jogszabálysértés nem állapítható meg.
- [45] Utalt arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a bizonyítékok felülmérlegelésének nincs helye, ez alól csak az jelent kivételt, ha a korábbi értékelés „kirívóan okszerűtlen”, nyilvánvalóan ellentétes a logika alapvető szabályaival, vagy nyilvánvalóan irratellenes, azonban álláspontja szerint ilyen körülmény a jogerős ítélet vonatkozásában nem állapítható meg.
- [46] Kiemelte, hogy a másodfokú bíróság a tanúvallomások alapján nem látta kétséget kizáró módon bizonyítottnak, hogy az alperes műszaki igazgatója a Kft. munkavállalóinak konkrét utasítást adott volna a munkavégzésre.
- [47] Utalt arra is, hogy a büntetőeljárásban beszerzett szakértői vélemények alapján a balesettel érintett bontási tevékenység bontási engedély nélkül elvégezhető volt, így annak elmaradása nem tekinthető az alperes részéről mulasztásnak. Azt is kiemelte, hogy az Ékr. 3. § (1) bekezdés b) pontja alapján a kivitelezési szerződés megkötését követően a vállalkozó kivitelező viseli a tervdokumentáció hiányosságából eredő jogkövetkezményeket. Mindezekre tekintettel álláspontja szerint a jogerős ítélet helyesen tartalmazza, hogy az alperes részéről olyan magatartás vagy mulasztás, amely esetében a felróhatóság vizsgálható lenne, nem volt.
- [48] Utalt arra, hogy a felperesek a Ptk. 6:243. §-ára, valamint az Mvt. 40. § (2) bekezdésére korábban nem hivatkoztak, de azt egyébként is alaptalannak tartotta.
- [49] Kiemelte, hogy a Kft. tulajdonosa rendelkezett a munkavállalói felé tényleges utasítási joggal, és mivel még a baleset bekövetkezte előtt visszaérkezett a helyszínre, kellő körültekintés mellett lehetősége lett volna azt leállítani, az oksági láncolatba beavatkozni, ezért okozati összefüggés sem állapítható meg az alperes oldalán.
- [50] Az alperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Kiemelte, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének nincs helye, a másodfokú bíróság pedig a feltárt bizonyítékokat helytállóan értékelte és állapította meg az alperes kártérítési felelősségének a hiányát.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [51] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [52] A Pp. 270. § (2) bekezdésének és 275. § (3) és (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.
- [53] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 270. § (2) bekezdésének és 272. § (2) bekezdésének megfelelően kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai között, a kérelemben támadott rendelkezések vonatkozásában bírálta felül.
- [54] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítéletet eljárási és anyagi jogi szabálysértésre hivatkozással is támadták.
- [55] A Kúria előrebocsátja: a felperesek a hozzátartozójuk elvesztése miatt, a szerződésen kívül okozott kár megtérítésére vonatkozó szabályok alapján kérték az alperest kártérítés és sérelemdíj megfizetésére kötelezni, és felülvizsgálati kérelmükben – egyebek mellett – állították a Ptk. 6:519. §-ának megsértését. Az első- és másodfokú bíróság is helyesen rögzítette, hogy a perben a felpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy az alperes részéről megvalósult olyan magatartás vagy mulasztás, amellyel a felperesek hozzátartozójának a halála közvetlen okozati összefüggésben állt, az alperesnek pedig azt, hogy a bizonyított magatartás vagy mulasztás nem volt felróható.
- [56] Helytállóan állapította meg az első- és másodfokú bíróság, hogy az alperes és a Kft. között a Ptk. 6:252. §-ában meghatározott kivitelezési szerződés jött létre, amelynek alapján a megrendelő alperes fő kötelezettsége a munka elvégzéséhez szükséges tervdokumentáció, engedélyezési és egyes esetekben kivitelezési engedélyek, valamint a szükséges hatósági engedélyek beszerzése, amelynek az elmulasztása szerződésszegésnek minősül. Azzal is egyetértett a Kúria, hogy ebben a jogviszonyban alkalmazni kell az Ékr. rendelkezéseit is, amelynek 7. § (1) és (2) bekezdése értelmében az építető alperesnek volt a feladata a szükséges hatósági engedélyek beszerzése és a kivitelezési dokumentáció meglétéről való gondoskodás. A felek között az nem volt vitás, hogy az Ékr. 7. § (2) bekezdés c) pontja és 22. § (1) bekezdés c) pontja szerint a kivitelezési dokumentáció részeként bontási tervre szükség lett volna és az nem állt rendelkezésre. Vita tárgyát képezte azonban az, hogy az ennek hiányával is összefüggésben bekövetkezett és a felperesek hozzátartozójának a halálát okozó baleset jogkövetkezménye a megrendelő alperest terheli-e, azaz ezzel kapcsolatban jogellenes magatartás és okozati összefüggés megállapítható-e.
- [57] A Kúria kiemeli: az Ékr. 7. § (2) bekezdés c) pontja alapján a kivitelezési dokumentáció, így a bontási dokumentáció meglétéről való gondoskodás, az abban foglaltak betartatása az építető alperes feladata, így az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, hogy a bontási terv beszerzésének a hiányával mint jogellenes magatartással okozati összefüggésben bekövetkezett, a felperesek hozzátartozójának halálához vezető balesetből eredő károkért az alperest is kártérítési felelősség terheli. Az alperesnek az Ékr. 3. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással összefüggésben utal arra a Kúria, hogy a kivitelező vállalkozó tervdokumentáció hiányosságából adódó jogkövetkezményért való felelőssége a vállalkozási szerződésből eredő jogkövetkezményekre vonatkozik (pl. hibás teljesítés, késedelem), de nem vonatkozhat a szerződésen kívül, az alperest is nem vitásan terhelő kötelezettség – bontási terv beszerzése – megszegése miatt harmadik személynél bekövetkezett károkra. Kétségtelen, hogy a peradatok alapján sem a szerződéskötést megelőzően, sem később a kivitelező Kft. sem jelezte a bontási terv hiányát az alperesnek, de perbenállása hiányában felelősségének vizsgálata ennek a pernek nem képezte és nem is képezhette a tárgyát.
- [58] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a fal bontására vonatkozó utasításadás körében a

másodfokú bíróság nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelésére hivatkoztak, és ebben a körben az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét tartották helyesnek.

- [59] A Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati érveléssel kapcsolatban rá kell mutatni, hogy a felülvizsgálati eljárás mint rendkívüli jogorvoslati eljárás során általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljárt bíróság a mérlegelés körébe vont adatok, bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre (EBH 2006.1526., BH 1996.506.). Csak az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119.II.).
- [60] Jelen esetben a másodfokú bíróság ismertette azokat a perbeli adatokat, amelyeket mérlegelési körébe vont, és reformatórius jogkörében eljárva, a tanúvallomásokat értékelve mérlegelte felül a rendelkezésre álló bizonyítékokat, és jutott azokból az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre a fal bontására vonatkozó utasítás kiadását illetően. A tanúvallomások alapján a Kúria azt állapította meg, hogy azok alapján a másodfokú bíróság által levont következtetésre nem lehet jutni, ezért a Pp. 206. § (1) bekezdését megsértve rekesztette ki a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból azt, hogy az alperes műszaki igazgatója utasítást adott a Kft. munkavállalóinak a fal bontására.
- [61] A fal bontására vonatkozó utasítással kapcsolatban a felperesek elhunyt hozzátartozóján kívül az akkor jelen volt három munkavállaló egybehangzó vallomása alapján (7.P.20.347/2016/16. számú tárgyalási jegyzőkönyv) egyértelműen a másodfokú bíróság megállapításával ellentétes tény: azt lehetett megállapítani, hogy az alperes műszaki igazgatója közölte velük azt a feladatot, hogy a fal bontását el kell végezniük. Ebben a körben – a másodfokú bíróság álláspontjától eltérően – annak nincsen jelentősége, hogy az alperes műszaki vezetőjének volt-e utasításadási joga a Kft. munkavállalói vonatkozásában, és annak sem, hogy a munkaterületen milyen minőségben tartózkodott. A fal bontása végül a felperesek hozzátartozójának halálához vezetett, és ebben az okfolyamatban kétségtelenül szerepet játszott az alperes műszaki vezetője részéről elhangzott feladat a fal bontására vonatkozóan. Nem maradhatott értékelés nélkül az a tény sem, hogy az alperes és a Kft. vállalkozási szerződésének 4. pontja értelmében a szerződés vonatkozásában az alperes megbízottja a műszaki igazgató volt, aki saját magát tanúvallomásában kapcsolattartóként nevezte meg, és az sem, hogy a bontásban részt vevő munkavállalók az alperes műszaki igazgatóját utasítás adására jogosítottak tekintették [16. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben tanúl: „az alperesi Kft. valami főnöke lehetett”, tanú3: „Mi úgy gondoltuk, hogy (...) kis főnöki minőségben dolgozik ott”].
- [62] Következésképpen az alperes Ptk. 6:519. §-a és 6:540.§ (1) bekezdése alapján fennálló kártérítési felelősségét az sem érinti, hogy a Kft. tulajdonosa a bontási terv hiányában végzett bontási tevékenységet észlelve, azt leállíthatta volna.
- [63] A Kúria végezetül kiemeli, hogy a Ptk. 6:524. § (1) bekezdésében írt többek közös károkozásának szabálya értelmében a károkozók felelőssége a károsulttal szemben egyetemleges. Ez azt jelenti a Ptk. 6:29. § (1) és (2) bekezdése értelmében, hogy a teljesítés bármelyik kötelezettől követelhető, és egyetemleges kötelezettség esetén minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik. Ennélfogva az ebben a perben alperesként egyedül perben álló alperestől a felperes hozzátartozói a perbeli balesettel okozati összefüggésben bekövetkezett teljes kárt és sérelemdíjat követelhetik, és mivel a Ptk. 6:525. § (1) bekezdése szerinti kármegosztásnak pedig – közrehatás hiányában – nincsen helye, így a kármegosztást alkalmazó elsőfokú közbenső ítéletet ebben a körben meg kellett változtatni.
- [64] Az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a Ptk. 6:243. §-ára, valamint az Mvt. 40. § (2) bekezdésére való hivatkozások nem képezhették a felülvizsgálat tárgyát, miután a felperes erre sem az első-, sem a másodfokú eljárásban nem hivatkozott. Ezért annak vizsgálata a másodfokú

eljárásnak, így a Kúria által felülbírálnak jogerős ítéletnek nem volt tárgya; arról a másodfokú bíróság fellebbezési kérelem hiányában nem foglalt állást, ebből következően azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhetett el (EBH 2002.653., BH 2017.232.).

- [65] A kifejtettek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával megváltoztatta, megállapítva azt, hogy a felperesek hozzátartozóját ért és a halálát okozó baleset miatt a felperesek által érvényesített kár és sérelemdíj megtérítése az alperest 100%-ban terheli.

Záró rész

- [66] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban peresztes alperest és alperesi beavatkozót a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesek részére a jogi képviselőjükkel összefüggésben felmerült másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg.
- [67] A tárgyi illetékfeljegyzési jog, illetve a felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés b) pontja és 46. § (1) bekezdése szerint számított fellebbezési, valamint az 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. § (1) bekezdése alapján számított felülvizsgálati eljárási illeték megfizetéséről a Kúria a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.
- [68] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (Veir.) 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. június 30.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyarmathy Judit s.k. előadó bíró, Dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM